

ע"פ 2588/15 - רפאל ארונוב נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 2588/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם

המערער: רפאל ארונוב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב
בת"פ 055112-07-14 שניתן ביום 26.02.2015 על ידי
כבוד השופט ג' קרא

תאריך הישיבה: ט"ו באייר התשע"ה (04.05.2015)

בשם המערער: עו"ד אנה ברונושבאק
בשם המשיבה: עו"ד דגנית כהן-ויליאמס

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופט ג' קרא) בת"פ 55112-07-14 מיום 26.2.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 20 חודשי מאסר בניכוי ימי מעצרו ו-12 חודשי מאסר על תנאי, שלא יבצע במשך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת הצתה או עבירות אלימות או רכוש מסוג פשע.

כתב האישום המתוקן

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירה של ניסיון הצתה, לפי סעיף 448 רישא יחד עם סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק). על פי עובדות כתב האישום המתוקן, המערער נהג לבקר בקיוסק השייך למתלונן, אשר מעליו בניין מגורים. בשל סכסוך בין המערער והמתלונן, הגיע המערער ביום 12.7.2014 בסמוך לשעה 1:00 אל הקיוסק, כשהוא רעול פנים, חבוש בכובע ומצויד

במקל ונייר דליק. המערער דחף את הנייר באמצעות המקל דרך חריץ אל תוך הקיוסק, הצית את הנייר ונמלט מן המקום. האש כבתה לאחר מספר שניות, והותירה כתם פיח בלבד.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

3. בית המשפט המחוזי קבע כי הערכים המוגנים שנפגעו הם סיכון לחיי אדם, לשלמות גופו ולרכוש. בית המשפט עמד על מידת החומרה היתרה המיוחסת לעבירה, אשר באה לידי ביטוי בעונש המרבי שנקבע בחוק לעבירה זו – 15 שנות מאסר. אשר למדיניות הענישה הנהוגה, בית המשפט ציין מספר מקרים דומים, ולקח בחשבון את הנסיבות הבאות: מעשה המערער לא היה ספונטני, וגם לא הצריך הכנת תכנית מפורטת, אך התכנון בא לידי ביטוי בהצטיידות בעזרים השונים; המערער ביצע את העבירה לבדו ושלט בביצועה על כל פרטיה; הנזק הפוטנציאלי עלול היה להיות גדול יותר; הנזק הממשי היה מזערי בלבד; והמערער נמצא כשיר לעמוד לדין, ולא ניתן לקבל טענות בדבר מצבו הנפשי, אלא בקביעת העונש בתוך המתחם. על כל האמור, נקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין 15 ל-30 חודשי מאסר.

4. בבואו לקבוע את העונש המתאים בתוך המתחם, התייחס בית המשפט לכך שהמערער הוא אב לילד בן 6, אשר המאסר ישליך גם עליו; המערער הודה ולקח אחריות, ובכך גם חסך בזמן שיפוטי; בנסיבותיו האישיות המערער סובל מפוסט טראומה מזה כעשור המשליכה על כל תחומי חייו; עברו הפלילי של המערער משמעותי, תוך התחשבות בכך כי החמורות בעבירות שהוא ביצע הן גם הישנות ביותר; והעובדה כי אין זה מאסרו הראשון. על כן, גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער כאמור לעיל.

הערעור

5. המערער מציין כי במסגרת הליך גישור הגיעו הצדדים להסדר דינו, אך לא הושג הסדר לעניין העונש, ונקבע ביניהם כי לא מדובר בהסדר טווחים לעונש. לטענתו, שגה בית המשפט המחוזי עת סבר כי הצדדים הסכימו על טווח ענישה הנע בין 24 חודשי מאסר, כפי שעתרה המשיבה להשית על המערער, לבין עונש מאסר חופף לתקופת מעצרו, כפי שעתר המערער להשית עליו. בנוסף, לטענת המערער טעה בית המשפט המחוזי כאשר אימץ מתחם ענישה הנע בין 15 ל-30 חודשי מאסר, מתחם אותו הציג בא כוח המשיבה בניגוד להצהרתו כי יעתור ל-24 חודשי מאסר. לשיטת המערער, משהמשיבה עתרה להטלת עונש בן 24 חודשים, לא היה מקום לקבוע מתחם כלל. עוד מוסיף המערער, כי פסקי הדין עליהם הסתמך בית המשפט המחוזי בקביעת המתחם אינם רלבנטיים לעניינו, והוא מציין מספר פסקי דין אחרים. לחילופין טוען המערער, כי מששוכנע בית המשפט כי יש להטיל עונש ברף התחתון של המתחם, היה עליו להשית, לכל היותר, עונש מאסר בן 15 חודשים.

6. עוד טוען המערער, כי לא היה מקום להחמיר בעונשו מעצם החומרה שמיוחסת בפסיקה לעבירת ההצתה, שכן הוא הורשע בעבירה של ניסיון להצתה בלבד. כמו כן, גורס המערער כי בעניינו לא מדובר במקרה מתוכנן, וכי מעשיו לא יכלו להוביל לשריפה אמתית. שכן, לא היו בלוני גז וגם לא צמחיה במקום. זאת ועוד, המערער סבור כי יוחס לעברו הפלילי משקל לחומרה, וכי לא ניתן משקל מספק למצבו הנפשי הקשה כפי שהוצג במסמכים. לבסוף טוען המערער, כי שגה בית המשפט אף בהחלת מאסר מותנה ממושך בן 12 חודשים על קשת רחבה של עבירות, שאין בינן לבין עבירת ניסיון ההצתה כל קשר.

7. בדיון לפנינו מיום 4.5.2015, חזרה באת כוח המערער על עיקרי הטיעון, בדגש על כך שהעונש שהוטל על המערער הוא חמור בהתחשב בנסיבות לקולה שלא נלקחו בחשבון. באת כוח המערער הדגישה את מצבו הנפשי הקשה של המערער, ואת היעדר התכנון מצדו לביצוע העבירה. באת כוח המשיבה הגיבה לעניין טענת הסדר הטווחים, בטענה כי לא זה השפיע על העונש ומדובר בעניין ניסוחי בלבד. עוד היא טענה, כי בית המשפט המחוזי התחשב בכלל השיקולים

עמוד 2

וכי המתחם שנקבע תואם גם פסקי דין אחרים של בית משפט זה.

דין והכרעה

8. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק (ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.
9. תחילה יצוין, כי דין טענת המערער בדבר סוגיית הסדר הטווחים להידחות. כידוע, טווח הענישה ההולם נקבע על ידי בית המשפט ועל ידו בלבד. אכן, הצדדים להליך הם שמעלים את הטווחים הראויים בעיניהם, אף במסגרת הסדר טיעון, אך בסופו של יום יהא זה בית המשפט אשר יקבע מוסדית את גבולות המתחם. יתרה מכך, לא מצאתי כי בית המשפט המחוזי סבר שהצדדים סיכמו על טווח ענישה הנע בין 24 חודשי מאסר לבין עונש מאסר החופף לתקופת מעצר המערער. בית המשפט המחוזי ציין כי "בהסדר הטיעון הסכימו הצדדים על טווח ענישה", ובהמשך ציין את העונשים להם עתרו הצדדים. בית המשפט לא קבע מפורשות כי זה הטווח שהוסכם, עובדה שמתחדדת לנוכח קביעתו כי המתחם ינוע בין 15 ל-30 חודשי מאסר, ולא בין העונשים להם עתרו הצדדים.
10. עוד בעניין טענות המערער לגבי מתחם הענישה, אין בידי לקבל את הטענה כי לא היה כלל מקום לקבוע מתחם משהמשיבה עתרה להטלת עונש בן 24 חודשים. כידוע, תיקון 113 לחוק קובע כי לכל מעשה עבירה יקבע מתחם, והוא אינו קובע כי קיומם של הסדרי טיעון מיייתרים חובה זו. מעבר לצורך יצוין, כי טענה זו מעט תמוהה בעיניי, בהתחשב בכך שעל המערער נגזרו 20 חודשי מאסר, עונש שהוא פחות מהעונש לו עתרה המשיבה, וזו בהכרח תוצאה של קביעת המתחם על ידי בית המשפט. זאת ועוד, לא מצאתי כי בית המשפט המחוזי קבע את מתחם הענישה ההולם על סמך פסקי דין לא רלבנטיים, ואין חולק כי עונש בן 20 חודשי מאסר מצוי ברף התחתון של המתחם, אשר חציו עומד על 22-23 חודשי מאסר. על כן, גם טענת המערער כי היה מקום לגזור עליו אך 15 חודשי מאסר ככל שהוחלט להענישו ברף התחתון - אינה רלבנטית.
11. אשר לטענות השיקולים השונים שנלקחו בעת קביעת העונש הקונקרטי, ניכר כי בית המשפט המחוזי שקל את כלל הנסיבות שמעלה המערער, ולכל אחת מהן נתן את המשקל הראוי. ואסביר.
12. בית המשפט נתן משקל רב לחומרה המיוחסת בפסיקה לעבירת ההצתה, ואין נפקא מינה כי המערער הורשע בעבירת הניסיון לעבירה זו. מושכלות יסוד הן כי ההבדל בין עבירת הניסיון לעבירה המושלמת הוא חסר בהשלמת היסוד העובדתי. אולם, על אף חסר זה, המחוקק קבע בסעיף 34 לחוק, כי כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת, חל גם על ניסיון. אם כן, מן הראוי שבית המשפט ישקול את החומרה שמייחסים לעבירה מסוימת, עת קובעים את עונשו של אדם אשר הורשע אך בניסיון לבצע את אותה עבירה.
13. בנוסף, המערער סבור כי מעשיו לא יכלו להוביל לשריפה אמיתית, שיקול אשר לא נקלח בחשבון לשיטתו. הוא מנמק זאת בכך שבאזור ההצתה לא היו בלוני גז או צמחיה. אין מקום להעניק משקל לשיקול זה, ואף להפך, מאחר שמעל הקיוסק מצוי בניין מגורים, החשש מפני תוצאה יותר קשה אף גובר.
14. אשר לעברו הפלילי של המערער ומצבו הנפשי, לא מצאתי כי יש מקום להתערב במסקנותיו של בית המשפט המחוזי. עברו הפלילי של המערער אכן כבד, וניכר כי עובדה זו קיבלה משקל משמעותי. עם זאת, לא נעלם מעיני בית המשפט כי העבירות החמורות שביצע הן הישנות ביותר, וצוין מפורשות כי הוא התחשב בכך. כמו כן, מצבו הנפשי של המערער פורט בהרחבה, ונקבע כי טענה זו מקומה בקביעת העונש בתוך המתחם, וזו אכן קיבלה את

15. לבסוף נותרה טענתו של המערער בדבר רכיב המאסר על תנאי בגזר דינו. לעמדתו, לא היה מקום להטיל עליו מאסר מותנה כה ממושך, וכן לא ניתן היה להתנות אותו בעבירות שאינן קשורות לעבירת ההצתה. אשר לטענה בדבר משך תקופת התנאי, הרי שקביעה זו נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט, וכל שמורה החוק בסעיף 52(א) הוא כי: "הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא להורות בגזר הדין שהעונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי". במצב דברים זה, אני סבור כי הטלת 12 חודשי מאסר מותנים על המערער היא הולמת.

16. אשר לטענה השנייה בדבר קשת העבירות שהותנו במאסר, סעיף 52(ב) לחוק קובע כי מי שנידון למאסר על תנאי לא ישא את עונשו, אלא אם עבר על "אחת העבירות שנקבעו בגזר הדין והורשע בשל עבירה כזאת (להלן - עבירה נוספת)". ובהמשך סעיף 52(ד) לחוק קובע כי "קביעת העבירות לפי סעיף קטן(ב) יכול שתהיה בציון סוג של עבירות או בפירוט עבירות מסוימות, אם דרך תיאורן ואם דרך אזכור הוראות חוק". גם בעניין זה, החוק אינו קובע כי בית המשפט כבול לעבירות אשר יוחסו למערער בכתב האישום, או לעבירות מסוימות בכלל. המערער הפנה בערעורו לע"פ 395/65 עלי אברהם נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יט(3), 581 (1965) (להלן: עניין אברהם), על מנת לחזק את עמדתו כי יש לבסס עונש מותנה במשורה ובזהירות יתרה. ואולם, על פי הפרשנות שהציע השופט קיסטר בעניין אברהם, אין להסתפק בהרתעת אדם מפני עבירה ספציפית, אלא יש להרתיעו מפני עבירות השייכות לאותו תחום. וכך בלשונו:

"אם מישהו נכשל בעבירה של לקיחת ממון שאינו שלו, עליו להיזהר מכל התנהגות שהמחוקק יראה אותה כעוון בשטח של חמדת ממון, ואם מדובר בעבירת תעבורה, על העבריין להיזהר ולדקדק שלא ייכשל בעבירות שהמחוקק יראה אותן בשעת מעשה כעבירות השייכות לאותו התחום" (עניין אברהם, בעמ' 584).

כשם שלבית המשפט יש שיקול דעת לקבוע את משך תקופת התנאי, כך גם בשאלת היקפו הוא רשאי לקבוע כי על נאשם מסוים אסור לעבור עבירות בעלות מכנה משותף. יצוין כי בעבר בתי המשפט היו נוהגים להטיל עונשי מאסרי על תנאי הכוללים "כל פשע", מבלי לפרט מהם הפשעים המותנים, גישה אשר בוקרה על ידי בית משפט זה, אך לא נפסלה בע"פ 296/72 בן דוד נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(1) 671 (1973) (להרחבה ראו אהרן אנקר מאסר על תנאי 77-92 (1981)). בענייננו, בית המשפט המחוזי קבע כי מלבד עבירת ההצתה, מאסרו של המערער מותנה גם באי ביצוע פשעים של אלימות או רכוש. סבורני כי פירוט זה מצמצם את התנאי לעבירות אשר מצויות במתחם עבירת ההצתה, אשר בהכרח פוגעת ברכוש ולעתים יכולה להתבצע גם בדרך של אלימות. יש לזכור כי במקרה הנדון, המערער ניסה להצית קיוסק שמעליו נמצא בניין מגורים, כך שהתעורר חשש לפגיעה בחיי אדם ובשלמות הגוף, עובדה המקרבת את הצורך להרתיע גם מפני אלימות. דומני כי בנסיבות אלה, דין טענת המערער גם בעניין המאסר המותנה - להידחות. לא מצאתי מקום להתערב ברכיב המאסר המותנה בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

17. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"א בסיון התשע"ה (8.6.2015).
